

Когнітивне моделювання сьогодні може використовуватися для вирішення відповідного класу задач, пов'язаних зі стратегією страхової компанії, наприклад:

- а) обґрунтування виходу на нові ринки (наприклад, Тернопільська, Івано-Франківська області);
- б) реагування на зміну зовнішніх факторів (фінансова криза);
- в) прийняття рішення про випуск нових продуктів (програм);
- г) прогноз результатів управлінських рішень.

Література

1. Грушанина М. Использование метода когнитивного моделирования для оценки и анализа развития страхового бизнеса / М. Грушанина // Страхование дело. — 2004. — № 7. — С. 9—16.
 2. Хрусталева Е., Макаренко Д. Когнитивные технологии в теории и практике стратегического управления (на примере оборонно-промышленного комплекса) // Проблемы теории и практики управления. — 2007. — № 4. — С. 25—33.
 3. Ерохин Д. В., Лагерева Д. Г., Ларичева Е. А., Подвесовский А. Г. Моделирование инновационного механизма предприятия с применением нечетных когнитивных карт // Менеджмент в России и за рубежом. — № 2006. — № 3. — С. 95—111.
 4. Максимов В. И. Структурно-целный анализ развития социально-экономических ситуаций // Проблемы управления. — 2005. — № 3.
 5. Максимов В. И., Корноушенко Е. К., Качаев С. В. Когнитивные технологии для поддержки принятия управленческих решений (<http://www.iis.ru/events/19981130/maximov.ru.html>).
- Стаття надійшла до редакції 15.05. 2010 р.*

УДК657

С. М. Галенко,
аспірант кафедри обліку
в кредитних і бюджетних установах
та економічного аналізу,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

В статье рассмотрены вопросы роли и места, предмета и принципов анализа хозяйственной деятельности коммунальных предприятий.

Ключевые слова: предмет, принципы, анализ хозяйственной деятельности, коммунальные предприятия.

The questions of role and place, object and principles of economic of communal enterprises analysis are considered in the article.

Key words: object, principles, economic analysis, communal enterprises

У статті розглянуто питання ролі і місця, предмета і принципів аналізу господарської діяльності комунальних підприємств.

Ключові слова: предмет, принципи, аналіз господарської діяльності, комунальні підприємства.

Роль аналізу як засобу управління виробництвом комунальних підприємств з кожним роком зростає. Це обумовлено різними обставинами. По-перше, необхідністю неухильного підвищення ефективності виробництва у зв'язку із зростанням дефіциту і вартості сировини, підвищенням науко- і капіталоемності виробництва зазначених суб'єктів господарювання. По-друге, відходом від командно-адміністративної системи управління та поступовим переходом до ринкових відносин. По-третє, створенням нових форм господарювання у зв'язку з роздержавленням економіки, приватизацією підприємств та іншими заходами економічної реформи. Велика роль приділяється аналізу в справі визначення й використання резервів підвищення ефективності виробництва. Він сприяє економному використанню ресурсів, виявленню і впровадженню передового досвіду, наукової організації праці, нової техніки і технології виробництва, попередженню зайвих витрат тощо [1].

Аналіз господарської діяльності комунальних підприємств є основою прийняття рішень на мікроекономічному рівні, тобто на рівні суб'єктів господарювання. Не слід, однак, сприймати цей вид аналізу як просте «розчленування» об'єкта і опис складових його частин. Будь-який економічний суб'єкт є складною системою з численними взаємозв'язками як між його власними складовими, так і з зовнішнім середовищем. Просте виявлення та опис цих зв'язків теж мало що дасть для практичної діяльності. Набагато важливіше інше: за допомогою аналітичних процедур виявляються найбільш значущі характеристики і сторони діяльності комунального підприємства і робляться прогнози його майбутнього стану, після чого на основі цих прогнозів будуються

плани виробничої та ринкової активності і розробляються процедури контролю за їх виконанням [2].

За цих умов керівник не може розраховувати тільки на свою інтуїцію. Управлінські рішення і дії сьогодні повинні бути засновані на точних розрахунках, глибокому та всебічному економічному аналізі. Вони повинні бути науково обґрунтованими, мотивованими, оптимальними. Ні один організаційний, технічний і технологічний захід не має здійснюватися до тих пір, поки не обґрунтовано його економічну доцільність. Недооцінка ролі аналізу господарської діяльності, помилки в планах і управлінських діях у сучасних умовах приносять відчутні втрати. І навпаки, ті підприємства, на яких серйозно ставляться до аналізу господарської діяльності, мають гарні результати, високу економічну ефективність. Ухваленню кожного рішення фінансового характеру передують аналітичні розрахунки, тому практично будь-який представник апарату управління підприємством — від топ-менеджерів до рядових фахівців (бухгалтер, фінансовий менеджер, економіст) — просто зобов'язаний бути хорошим аналітиком. Очевидно, що аналіз, який є однією із складових частин грамотного управління фінансами, повинен виконуватися не тільки в ретроспективі, а й, що нерідко більш важливо, у перспективі.

Щодня в процесі діяльності господарюючого суб'єкта його керівники приймають різні рішення, що стосуються як поточної, так і перспективної діяльності підприємства. Кожного разу прийняте рішення ґрунтується на результатах більш-менш розгорнутого і формалізованого аналізу. Ціна помилок, допущених при розробці планів різних рівнів, досить висока, тому дуже важливим виявляється що проводиться завчасно глибокий і всебічний аналіз цілей підприємства та шляхів їх досягнення. Місце і роль аналізу в системі управління та прийняття рішень на комунальних підприємстві показано на рис. 1 [3].

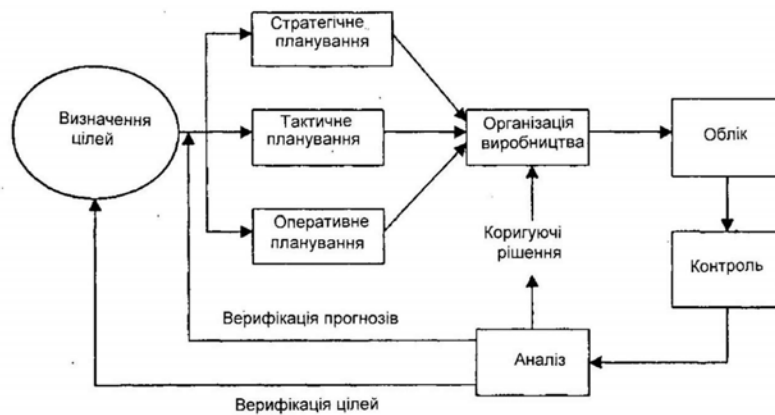

Рис. 1. Аналіз у системі прийняття рішень на комунальних підприємстві

Аналіз господарської діяльності як наука являє собою систему спеціальних знань, пов'язаних із дослідженням тенденцій господарського розвитку, науковим обґрунтуванням планів, управлінських рішень, контролем за їх виконанням, оцінкою досягнутих результатів, пошуком, вимірюванням і обґрунтуванням величини господарських резервів підвищення ефективності виробництва і розробкою заходів щодо їх використання. Аналізом фінансово-господарської діяльності підприємства слід розуміти науковий спосіб пізнання суті економічних і соціальних явищ, таких як: зміни виробничих і фінансових результатів; ефективності використання матеріальних, трудових, фінансових ресурсів та основних фондів; досягнення певного рівня розвитку техніки і технології виробництва, якості продукції та її конкурентоспроможності; зміни соціального рівня розвитку підприємства, — заснований на розкладанні даних явищ на складові частини і вивчення впливу даних частин один на одного і на все явище цілком. Аналіз фінансово-господарської діяльності включає в себе: ретроспекцію — аналіз минулого, історії розвитку об'єкта, діагноз — систематизований опис сьогодення, поточного стану об'єкта і перспекцію — визначення можливого стану об'єкта в майбутньому [2].

Предметом аналізу фінансово-господарської діяльності можна вважати структуру та зміст інформаційних потоків на підприємстві. Говорячи про господарську діяльність вказаних

суб'єктів господарювання, слід брати до уваги такі її особливості. По-перше, функціонування комунального підприємства, його ділова активність носить циклічний характер. Аналіз рекомендується проводити на всіх фазах економічного циклу. По-друге, на хід господарських процесів впливають безліч факторів об'єктивного і суб'єктивного характеру. Всі ці фактори в процесі аналізу господарської діяльності необхідно ретельно вивчати. По-третє, для відображення повної картини стану комунального підприємства важливі не тільки кількісні, а й якісні характеристики його ділової активності. Їх аналіз — важлива частина аналізу господарської діяльності. По-четверте, аналізу на комунальному підприємстві піддається не тільки виробнича і фінансова сфера, але й юридичні, соціальні та екологічні аспекти його функціонування. По-п'яте, не слід ототожнювати предмети і сфери діяльності бухгалтерського обліку та аналізу господарської діяльності. Хоча обидві науки вивчають господарську діяльність економічних суб'єктів, головне завдання першого з них полягає в суцільному і безперервному обліку господарських коштів і їх джерел, причому в грошовому вимірі. Головне ж завдання аналізу господарської діяльності — оцінка результатів господарської діяльності, виявлення факторів, що обумовили успіхи і невдачі в аналізованому періоді, а також планування і прогнозування діяльності підприємства на майбутнє. Вона вирішується за допомогою не тільки вартісних даних бухгалтерського обліку, але й даних оперативного та статистичного обліку в різних одиницях виміру.

Аналіз господарської діяльності базується на таких принципах (табл. 1) [2—4].

Таблиця 1

**ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ АНАЛІЗУ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА**

Принцип	Зміст принципу
Конкретність	Аналіз ґрунтується на реальних даних, результати його отримують конкретне кількісне вираження
Комплексність	Всебічне вивчення економічного явища або процесу з метою об'єктивної його оцінки
Системність	Вивчення економічних явищ у взаємозв'язку один з одним, а не ізольовано

Регулярність	Аналіз варто проводити постійно через заздалегідь визначені проміжки часу, а не від випадку до випадку
Об'єктивність	Критичне й неупереджене вивчення економічних явищ, вироблення обґрунтованих висновків
Дієвість	Придатність результатів аналізу для використання у практичних цілях, для підвищення результативності виробничої діяльності
Економічність	Витрати, пов'язані з проведенням аналізу, повинні бути істотно менше того економічного ефекту, який буде отримано в результаті його проведення
Порівнянність	Дані і результати аналізу повинні бути легко порівнювальними один з одним, а при регулярному проведенні аналітичних процедур повинна дотримуватися наступність результатів
Науковість	При проведенні аналізу слід керуватися науково обґрунтованими методиками і процедурами

Одним з ключових понять в аналізі економічного становища комунального підприємства є поняття його економічного потенціалу та перманентних змін останнього з плином часу. Для управління виробництвом потрібно мати уявлення не тільки про хід виконання плану, результати господарської діяльності, але й про тенденції та характер змін, що відбуваються в економіці підприємства. Осмислення, розуміння інформації досягаються за допомогою економічного аналізу. У процесі аналізу первинна інформація проходить аналітичну обробку: проводиться порівняння досягнутих результатів виробництва з даними за минулі відрізки часу, з показниками інших підприємств і середньогалузевими; визначається вплив різних факторів на величину результативних показників; виявляються недоліки, помилки, невикористані можливості, перспективи. На основі результатів аналізу розробляються й обґрунтовуються управлінські рішення. Економічний аналіз передуює рішенням і діям, обґрунтовує їх і є основою наукового управління виробництвом, забезпечує його об'єктивність та ефективність. Як функція управління аналіз господарської діяльності тісно пов'язаний з плануванням і прогнозуванням виробництва, оскільки без глибокого аналізу неможливо здійснення цих функцій. Важлива роль аналізу господарської діяльності в підготовці інформації для планування, оцінки якості та обґрунтованості планових показників, у перевірці та об'єктивної

оцінки виконання планів. Затвердження планів для підприємства по суті також є прийняття рішень, які забезпечують розвиток виробництва у майбутньому планованому відрізку часу. При цьому враховуються результати виконання попередніх планів, вивчаються тенденції розвитку економіки підприємства, виявляються і враховуються додаткові резерви виробництва. Аналіз господарської діяльності є засобом не тільки обґрунтування планів, а й контроль за їх виконанням [4]. Планування починається і закінчується аналізом результатів діяльності підприємства. Аналіз господарської діяльності дозволяє підвищити рівень планування, зробити його науково обґрунтованим. Таким чином, аналіз господарської діяльності є важливим елементом у системі управління комунальними підприємствами, дієвим засобом виявлення внутрішньогосподарських резервів, основою розробки науково обґрунтованих планів та управлінських рішень.

Література

1. Савицкая Г. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия // <http://www.twirpx.com/file/19694/>
 2. Чумаченко М. Г. Економічний аналіз // <http://ebk.net.ua/Book/BookEkAnaliz/tablica.htm>
 3. Івахненко В. М. Курс економічного аналізу // <http://studentam.kiev.ua/content/view/676/87/>
 4. Баканов М. И., Шеремет А. Д. Теория экономического анализа // <http://www.twirpx.com/file/23908/>
- Стаття надійшла до редакції 15.04. 2010 р.*

УДК 657.471

Т. В. Головка,
канд. екон. наук, доц.,
професор кафедри обліку підприємницької діяльності,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ НЕРУХОМОСТІ

Исследуются проблемы оценки и бухгалтерского учета инвестиционной недвижимости, критерии распределения объектов операционной и инвестиционной недвижимости. Предложены пути решения данной проблемы.